

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Завідувачка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Алла КРУШИНСЬКА

28 серпня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

28 серпня 2024 року, протокол № 4.

Завідувачка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Алла КРУШИНСЬКА

28 серпня 2024 року

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент

Віктор ЗАХАРЧУК

28 серпня 2024 року

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	4
1.2. Лекції	4
1.3. Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	6
1.4. Самостійна робота студентів	28
1.5. Підсумковий контроль	34
2. Схема нарахування балів	37
3. Рекомендовані джерела	39
4. Додатки	41

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання							
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі						
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.		СРС	Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1.	Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм	10	2	2	-	-	6	10	1					9
2.	Грошові потоки підприємства	10	2	2	-	-	6	10	1					9
3.	Формування та розподіл прибутку підприємства	10	2	2	-	-	6	10	1	1				8
4.	Основи оподаткування підприємства	11	2	2	-	-	7	10	1	1				8
5.	Основні та оборотні засоби підприємства	10	2	2	-	-	6	10	1	1				8
6.	Кредитування підприємства	10	2	2	-	-	6	10	1	1				8
7.	Оцінка фінансового стану підприємства	10	2	2	-	-	6	10	1	1				8
8.	Фінансове планування і контроль на підприємстві	9		2	-	-	7	10	1	1				8
9.	Фінансова санація та банкрутство підприємства	10	2	2	-	-	6	10	2					8
	Всього	90	16	18	-	-	56	90	10	6				74

1.1. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1.	<i>Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм</i>	2
1.1.	Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу	
1.2.	Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи	
1.3.	Фінансова діяльність державних і казенних підприємств	
1.4.	Фінансування спільної діяльності підприємств на основі договорів кооперації	
1.5.	Фінансова діяльність приватних підприємств	
2.	<i>Грошові потоки підприємств</i>	2
2.1.	Грошовий оборот і система розрахунків підприємств	
2.2.	Грошові потоки підприємств, їх сутність та класифікація	
2.3.	Характеристика та склад грошових надходжень підприємства	
2.4.	Витрати підприємств: склад і класифікація	

2.5.	Чистий дохід підприємства: сутність і порядок формування	
3.	<i>Формування та розподіл прибутку підприємств</i>	2
3.1.	Прибуток підприємства: економічна природа та його основні функції	
3.2.	Порядок формування прибутку підприємства	
3.3.	Розподіл та використання прибутку підприємства	
3.4.	Показники рентабельності та їх використання при прийнятті фінансових рішень	
4.	<i>Основи оподаткування підприємств</i>	2
4.1.	Система оподаткування підприємств. Сутність і призначення	
4.2.	Прямі податки в господарській діяльності підприємств	
4.3.	Непрямі податки в діяльності підприємств (ПДВ, акцизний податок, мито)	
4.4.	Місцеві податки й збори в діяльності підприємств	
4.5.	Єдиний соціальний внесок	
4.6.	Оподаткування суб'єктів малого підприємництва	
5.	<i>Основні та оборотні засоби підприємства</i>	2
5.1.	Сутність, склад і структура основних засобів підприємств	
5.2.	Знос і амортизація основних засобів	
5.3.	Показники стану й ефективності використання основних засобів	
5.4.	Капітальні вкладення: сутність, склад і джерела фінансування.	
5.5.	Сутність, склад і структура оборотних коштів	
5.6.	Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах.	
6.	<i>Кредитування підприємств</i>	2
6.1.	Кредитування підприємств: основи та принципи здійснення	
6.2.	Види банківських кредитів	
6.3.	Оцінка кредитоспроможності підприємства-позичальника	
6.4.	Способи отримання та порядок погашення банківських кредитів	
7.	<i>Оцінка фінансового стану підприємств</i>	2
7.1.	Фінансовий стан підприємства та необхідність його оцінки	
7.2.	Сутність фінансової стійкості підприємства та показники її оцінки	
7.3.	Сутність платоспроможності підприємства та фактори, що її визначають	
7.4.	Показники ліквідності та методика їх визначення	
7.5.	Оцінка ділової активності підприємства	
8.	<i>Фінансова санація та упередження банкрутства підприємств</i>	2
8.1.	Економічний зміст фінансової санації підприємства та необхідність її проведення	
8.2.	Порядок проведення фінансової санації підприємства	
8.3.	Характеристика основних етапів санації підприємства та її фінансування	
8.4.	Необхідність та завдання інституту банкрутства підприємства	
	Усього	16

1.3. Семінарські заняття

1.3.1. Теми та питання семінарських занять і методичні рекомендації до їх опрацювання

Семінарське заняття 1

Тема 1. Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення понять «фінансові ресурси» та «грошові фонди підприємств». Назвіть основні класифікаційні групи фінансових ресурсів підприємств.
2. Назвіть принципи організації фінансів підприємств.
3. Дайте визначення поняття «фінансовий механізм підприємства» та охарактеризуйте його роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємства.
4. Назвіть зміст, задачі та напрямки організації фінансової роботи на підприємствах.
5. Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу
6. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи
7. Особливості фінансової діяльності приватних підприємств, господарських товариств, іноземних підприємств та кооперативів
8. Фінансова діяльність державних і казенних підприємств
9. Фінансування спільної діяльності підприємств на основі договорів кооперації
10. Охарактеризуйте особливості фінансової діяльності підприємств різних організаційно-правових форм

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Асоціація –це ...

- а) договірні об'єднання, створені з метою постійної координації господарської діяльності;
- б) тимчасові статутні об'єднання промислового і банківського капіталу для досягнення спільної мети;
- в) статутні об'єднання підприємств промисловості, наукових організацій, банків тощо на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств, які перебувають під єдиним контролем;
- г) договірні об'єднання, створені на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів, з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності від кожного з учасників.

...

10. Акціонери ПАТ відповідають за зобов'язаннями товариства:

- а) лише в межах належних їм акцій;
- б) своїми внесками в статутний капітал та частково належним їм майном;
- в) своїми внесками в статутний капітал та всім своїм приватним майном;
- г) у межах своїх вкладів та додатково придбаними облигаціями підприємства

Варіант 2.

1. Початковим капіталом товариства з обмеженою відповідальністю є:

- а) статутний фонд, розділений на частки рівної номінальної вартості;
- б) статутний фонд, розділений на частки, будь-які за розміром;
- в) капітал з виділенням часток, будь-яких за розміром;
- г) не має вірної відповіді.

...

10. Юридична особа, заснована на власності одного або декількох громадян, в тому числі іноземців, з правом наймом робочої сили - це:

- а) товариство з обмеженою відповідальністю
- б) акціонерне товариство;
- в) іноземне приватне підприємство;
- г) приватне підприємство.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: суб'єкти господарювання, товариства, фінансова діяльність, державні підприємства, комунальні підприємства, акціонерне товариство, кооперативи, громадські організації, об'єднання підприємств, казенне підприємство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- критерії виділення підприємств за організаційно-правовою формою господарювання;
- особливості організації фінансової діяльності приватних підприємств;
- фінансова діяльність державних і комунальних підприємств;
- особливості формування власного капіталу акціонерних товариств;
- фінансова діяльність спільних товариств та їх об'єднань;
- фінансова діяльність громадських організацій.

Завдання 1. Підготовка реферату (слайдової презентації) на тему:

- фінансові установи: організація фінансової діяльності
- фінансова діяльність громадських організацій

Завдання 2. Необхідно визначити обсяг фінансових ресурсів підприємства та їх структуру.

Підприємство на звітну дату мало такі дані за балансом:

- статутний капітал - 8000 тис. грн.;
- пайовий капітал - 300 тис. грн.;
- інший додатковий капітал - 90 тис. грн.;
- резервний капітал - 600 тис. грн.;
- нерозподілений прибуток - 100 тис. грн.;
- неоплачений капітал - 20 тис. грн.;
- довгострокові кредити банків – 150 тис. грн.;
- довгострокові фінансові зобов'язання - 40 тис. грн.;
- відстрочені податкові зобов'язання – 80 тис. грн.;
- забезпечення виплат персоналу - 400 тис. грн.;
- інші забезпечення - 500 тис. грн.;
- короткострокові кредити банків - 300 тис. грн.;
- поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями - 60 тис. грн.;
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 900 тис. грн.;
- поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів - 600 тис. грн., з бюджетом зі сплати податків - 350 тис. грн., з позабюджетних платежів – 50 тис. грн., зі страхування - 40 тис. грн., з оплати праці – 150 тис. грн., з учасниками щодо виплати дивідендів - 500 тис. грн., інші поточні зобов'язання - 40 тис. грн.

Розв'язування завдання Для розв'язання завдання слід врахувати, що фінансові ресурси підприємства складаються з таких складових: власні, залучені та позичені фінансові ресурси. В розрізі саме цих складових необхідно визначити обсяги фінансових ресурсів підприємства та їх питому вагу у загальній їх сумі:

- частка власних фінансових ресурсів = $\text{Власні фінансові ресурси} * 100\% / \text{Фінансові ресурси}$

- частка позичених фінансових ресурсів = Позичені фінансові ресурси * 100% / Фінансові ресурси;
- частка залучених фінансових ресурсів = Залучені фінансові ресурси * 100% / Фінансові ресурси.

Завдання 3. Розрахувати приріст власного капіталу підприємства у розрізі окремих статей.

Фінансову діяльність підприємства протягом звітного року характеризують такі дані:

- 1) прибуток підприємства до оподаткування - 180 тис. грн.;
- 2) розміщення корпоративних прав за курсом - 130%;
- 3) номінальна вартість емісії - 200 тис. грн.;
- 4) 60% прибутку спрямовано на виплату дивідендів;
- 5) 20% прибутку використано на поповнення резервного капіталу;
- 6) підприємство отримало на безоплатній основі необоротні активи первісною вартістю 30 тис. грн., а сума амортизації склала 5 тис. грн.

Розв'язування завдання. Для розв'язання завдання слід врахувати склад (елементи) власного капіталу підприємства, в розрізі яких і необхідно обчислити приріст: статутний капітал, резервний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток.

Семінарське заняття 2 Тема 2. Грошові потоки підприємства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «грошового обороту» та охарактеризуйте напрямки діяльності підприємства з яким він пов'язаний.
2. Назвіть та охарактеризуйте форми грошового обороту на підприємстві.
3. Охарактеризуйте безготівкову форму розрахунків і окресліть сферу її застосування.
4. Охарактеризуйте розмежування грошового обороту на безготівковий та готівковий.
5. Назвіть основні класифікаційні ознаки безготівкових розрахунків.
6. Назвіть платіжні документи, що застосовуються під час безготівкових розрахунків.
7. Охарактеризуйте готівкову форму розрахунків і окресліть сферу її застосування.
8. Назвіть принципи організації безготівкових розрахунків.
9. Дайте визначення поняття «платіжна дисципліна» та охарактеризуйте наслідки її порушення.
10. Назвіть способи зміцнення платіжної дисципліни на підприємстві.
11. Дайте визначення поняття «грошові надходження» та охарактеризуйте склад грошових надходжень підприємства.
12. Назвіть та охарактеризуйте види діяльності підприємства
13. Охарактеризуйте грошові потоки підприємства і окресліть сфери надходження грошових коштів та сплати грошових коштів за видами діяльності
14. Охарактеризуйте доходи від операційної діяльності
15. Охарактеризуйте грошові надходження від інвестиційної та фінансової діяльності
16. Назвіть фактори, що впливають на величину грошових надходжень підприємства

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Сукупність усіх грошових розрахунків і платежів підприємства називають:

- а) статутним капіталом;
- б) фінансовими ресурсами підприємства;
- в) грошовим оборотом;

г) капітальними інвестиціями.

.....

10. Для здійснення готівкових операцій підприємство повинне мати в наявності:

- а) статут підприємства;
- б) ліцензію на здійснення готівкових операцій;
- в) готівку в національній або іноземній валюті;
- г) касу на підприємстві.

Варіант 2.

1. При користуванні кредитними платіжними картками можна користуватися коштами банку:

- а) у безмежній кількості;
- б) у певних межах;
- в) у певних межах за певний відсоток
- г) усі відповіді вірні.

.....

10. Безготівкові розрахунки – це:

- а) розрахунки, які здійснюються готівкою;
- б) розрахунки за бартером;
- в) розрахунки за допомогою чеків;
- г) розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках;

Завдання 1. Розрахувати суми пені за несвоєчасні розрахунки з постачальниками і бюджетом.

Підприємство «Б» повинно було перерахувати (сплатити) 20 числа до бюджету податок на прибуток в сумі 89 000 грн., фактично ж перерахувало суму 25 числа; 12 числа оплатити постачальнику за отримані товари 1200000 грн. фактично ж сплатило 30 числа. Необхідно розрахувати суму пені, що буде сплачена платником за несвоєчасні розрахунки з отримувачами грошових коштів.

Завдання 2. Заповнити платіжне доручення на основі таких даних:

Заповнити платіжне доручення на перерахування коштів в сумі 2569 грн. (в т.ч. ПДВ) до ТОВ «В» як плату за будівельні матеріали за наступними даними:

код ЄДРПОУ – 5468825;

код одержувача –24009997;

підприємство обслуговується в АКБ «Приватбанк», код банку –337483.

Отримувач коштів обслуговується в АКБ «Альфа Банк», код –337494. Кошти перераховуються з поточного рахунку підприємства №260081418 на рахунок №26000000450001. Підставою для перерахування коштів є договір №777 від 01.02.2020р.

Скласти схему розрахунку платіжним дорученням.

Завдання 3. Заповнити простий вексель на основі таких даних:

Використовуючи дані підприємства «Г» заповнити простий вексель та ознайомитися з документацією, що необхідна для проведення вексельних розрахунків. Підприємство «Г» надало послуги підприємству «Д» (код – 87654321) на суму 2000000 грн. Свій борг підприємство «Г» оформило простим векселем за №78338030625, який був виписаний 02.02.2020р. в м. Київ з оплатою 10.02.2020р. Місце платежу: м.Київ, п/р 26007000018001, АКБ «Приватбанк», код – 337331. Адреса підприємства «Г»: м. Рівне, вул. Дніпробудівська, 2, код – 05506247.

Скласти схему розрахунку простим векселем.

Завдання 4. Визначення грошового потоку підприємства

Визначити Cash-flow від операційної діяльності підприємства за звітний період прямим методом за таких даних:

- 1) чиста виручка від реалізації продукції – 6000 тис. грн.;
- 2) надходження від емісії акцій становлять 590 тис. грн., у т. ч. на збільшення статутного капіталу було спрямовано 310 тис. грн.;

- 3) підприємство нарахувало дивідендів на суму 97 тис. грн.;
- 4) витрати на виробництво реалізованої продукції, пов'язані з виплатою грошових коштів – 200 тис. грн.;
- 5) сплачено проценти за користування позичками - 64 тис. грн.;
- 6) сплачено податок на прибуток від операційної діяльності – 70 тис. грн.;
- 7) амортизаційні відрахування – 35 тис. грн.

Завдання 5. Визначити обсяги вхідних грошових потоків на підприємстві окремо в рамках фінансової та інвестиційної діяльності, якщо відомі наступні дані:

- 1) підприємство отримало кредит у сумі 7400 тис. грн.;
- 2) у результаті емісії звичайних акцій на підприємство надійшло 5300 тис. грн.;
- 3) обсяг виручки від реалізації продукції становив 6200 тис. грн., в тому числі ПДВ;
- 4) було отримано дивіденди від володіння корпоративними правами іншого підприємства - 130 тис. грн.;
- 5) підприємство продало облігації внутрішньої державної позики – 210 тис. грн.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: грошовий оборот підприємства, готівковий оборот, безготівковий оборот, грошові розрахунки підприємств, платіжні інструменти, принципи здійснення безготівкових розрахунків, касові операції підприємств, форми безготівкових розрахунків, платіжне доручення, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, вексель, грошовий чек, акредитиви, інкасове доручення, грошово-платіжна дисципліна, банківські рахунки, поточний рахунок підприємства, фінансові санкції, грошові надходження підприємства, грошові потоки, операційна діяльність, основна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність, звичайна діяльність, виручка (дохід) від реалізації продукції, капітальні інвестиції; фінансові інвестиції, фондові інструменти, грошові інструменти, довгострокові фінансові інвестиції, поточні фінансові інвестиції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- роль і значення підприємств у грошовому обороті держави;
- нормативно-правова регламентація грошових розрахунків підприємств;
- порядок і способи здійснення безготівкових розрахунків підприємств;
- роль безготівкових розрахунків у мінімізації тінювих грошових оборотів;
- переваги та недоліки різних форм безготівкових розрахунків;
- порядок відкриття банком рахунків підприємствам;
- застосування фінансових санкцій до підприємств за недотримання розрахунково-платіжної дисципліни;
- джерела формування грошових потоків підприємства;
- особливості формування грошових потоків підприємства від основної діяльності;
- грошові потоки від інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- фактори, які впливають на формування виручки від реалізації продукції (товарів, послуг);
- вплив дебіторської заборгованості на виручку від реалізації.

Розв'язування завдання 1. Для обчислення розміру фінансових санкцій слід скористатися Податковим кодексом України в частині штрафних санкцій. Однією з найпоширеніших фінансових санкцій є штраф за несвоєчасну сплату податкового зобов'язання, що регулюється ст. 126 ПКУ і передбачає розміри відповідальності 10% при затримці сплати до 30 календарних днів та 20% - понад 30 календарних днів. При цьому, крім штрафу, плата у процентному вираженні, нарахована на суму заборгованості, що застосовується до платників податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання.

Розв'язування завдання 2 та 3. Для заповнення платіжного доручення та векселів слід скористатися бланками розрахункових документів, а при складанні схем розрахунків – порядком здійснення розрахунків зазначеним видом платіжних документів.

Розв'язування завдання 4. Для розв'язання завдання слід врахувати, що чистий грошовий потік Cash-flow по підприємству за звітний період розраховується як арифметична сума чистих грошових потоків від усіх видів діяльності, тобто, дорівнюватиме приросту грошових коштів та їх еквівалентів за означений період. Основою розрахунку загального Cash-flow є операційний Cash-flow, який характеризує величину чистих грошових потоків, що утворюються в результаті операційної діяльності, тобто частину виручки від реалізації, яка залишається в розпорядженні підприємства в певному періоді після здійснення всіх грошових видатків операційного характеру. Цей показник можна розглядати як критерій оцінки внутрішнього потенціалу фінансування підприємства.

Розв'язування завдання 5. Для розв'язання завдання слід чітко виділити доходи підприємства від фінансової та від інвестиційної діяльності.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Формування та розподіл прибутку підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «фінансові результати діяльності підприємства» та поняття «прибуток», охарактеризуйте роль прибутку підприємства в умовах ринкової економіки
2. Дайте визначення поняття «прибуток від реалізації продукції» та охарактеризуйте порядок його формування
3. Назвіть та охарактеризуйте методи розрахунку прибутку від реалізації продукції
4. Назвіть та охарактеризуйте функції прибутку
5. Назвіть та охарактеризуйте види прибутку
6. Назвіть та охарактеризуйте види рентабельності
7. Назвіть та охарактеризуйте методи обчислення рентабельності
8. Охарактеризуйте порядок розподілу прибутку та назвіть напрямки його використання
9. Охарактеризуйте напрямки підвищення прибутковості вітчизняних підприємств

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Прибуток підприємства - це:

- а) негативний результат діяльності підприємства;
- б) позитивний результат діяльності підприємства;
- в) перевищення витрат над доходами підприємства;
- г) перевищення доходів над витратами підприємства.

....

10. Нерозподілений прибуток підприємства – це:

- а) частина власного капіталу;
- б) прибуток підприємства до оподаткування;
- в) частина чистого прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства після його використання на визначені потреби;
- г) прибуток підприємства після оподаткування.

Варіант 2.

1. Чистий прибуток підприємства – це:

- а) прибуток, який визначається шляхом зменшення доходу підприємства на суму валових витрат підприємства та суму амортизаційних відрахувань;
- б) прибуток, який визначається шляхом зменшення доходу підприємства на суму валових витрат підприємства;

- в) прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток;
- г) капіталізована частина прибутку.

....

10. При розрахунку прибутку від реалізації продукції враховується:

- а) вплив окремих чинників на зміну прибутку в періоді, що планується;
- б) прибуток від випуску продукції;
- в) базова рентабельність;
- г) прибуток у залишках нереалізованої продукції на початок планового періоду.

Завдання 1. Визначення чистого прибутку підприємства.

Визначити чистий прибуток підприємства за наступними даними:

- дохід від реалізації продукції – 6000 грн.;
- собівартість реалізованої продукції – 4000 грн.;
- адміністративні витрати – 300 грн.;
- витрати на збут – 2000 грн.;
- інші операційні витрати – 800 грн.;
- фінансові витрати – 500 грн.;
- надзвичайні доходи – 1500 грн.

Завдання 2. Визначення рентабельності підприємства. За наступними даними розрахувати показники рентабельності:

- дохід від реалізації продукції становить 750000 тис. грн.;
- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – 120000 тис. грн.;
- інші операційні доходи – 250000 тис. .;
- інші операційні витрати – 110000 тис. грн.;
- адміністративні витрати – 62000 тис. грн.;
- витрати на збут – 20000 тис. грн.;
- вартість активів підприємства на початок періоду – 820000 тис. грн., на кінець періоду – 910000 тис. грн.;
- вартість власного капіталу підприємства на початок періоду – 650000 тис. грн., на кінець періоду – 670000 тис. грн.

Завдання 3. Розподіл прибутку акціонерного товариства.

Провести розподіл прибутку акціонерного товариства, якщо в обігу перебуває 80000 шт. простих акцій. За звітний період підприємство одержало виручку від реалізації продукції 145500 грн. (в т.ч. ПДВ). Акцизний податок – 1820 грн. Загальна сума виробничих витрат склала 48500 грн., адміністративні витрати становили 5600 грн., витрати на збут – 4000 грн. За звітний період підприємство одержало дохід від курсових різниць в сумі 3600 грн., дохід від списання кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності – 2500 грн. Згідно Статуту підприємства 25% прибутку спрямовується на поповнення резервного капіталу, 15% - на збільшення статутного капіталу, решта – на виплату дивідендів за простими акціями.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: прибуток, збиток, фінансові результати діяльності підприємства, метод прямого розрахунку прибутку, укрупнений метод розрахунку прибутку, аналітичний метод розрахунку прибутку, рентабельність, рентабельність підприємства, рентабельність галузей економіки, чистий прибуток, нерозподілений прибуток, прибуток від звичайної діяльності, прибуток від операційної діяльності, прибуток від фінансових операцій, прибуток від надзвичайних подій.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- економічна сутність прибутку підприємства;
- види прибутку за видами діяльності підприємства;

- порядок визначення прибутку підприємства;
- зовнішні та внутрішні фактори впливу на прибуток від реалізації продукції
- особливості прямого методу визначення прибутку підприємства
- укрупнений метод визначення прибутку підприємства
- особливості планування прибутку підприємства
- економічний метод визначення планового прибутку від реалізації продукції
- розподіл прибутку підприємств різних організаційно-правових форм.

Розв'язування завдання 1. Для розв'язання завдання слід врахувати, що чистий прибуток являє собою прибуток підприємства за винятком нарахованого податку на прибуток за ставкою 18%.

Розв'язування завдання 2. Для розв'язання завдання необхідно визначити чистий прибуток, який необхідно використовувати для обчислення показників рентабельності:

$$\text{Рентабельність} = \frac{\text{Чистий прибуток} * 100\%}{\text{Собівартість продукції (середньорічна вартість активів, середньорічна вартість власного капіталу)}}$$

Розв'язування завдання 3. Для розв'язання завдання необхідно врахувати порядок розподілу прибутку для акціонерних товариств:

- відрахування до резервного капіталу в розмірі 25% чистого прибутку;
- відрахування на збільшення статутного капіталу в розмірі 15% чистого прибутку;
- виплата дивідендів власникам простих акцій.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Основи оподаткування підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «система оподаткування підприємства» та охарактеризуйте її призначення.
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки системи податків та дайте їх характеристику
3. Назвіть та охарактеризуйте механізм оподаткування прибутку підприємства
4. Назвіть та охарактеризуйте механізм оподаткування ПДВ
5. Охарактеризуйте порядок сплати підприємствами місцевих податків і зборів.
6. Особливості оподаткування малих підприємств.
7. Назвіть та охарактеризуйте механізм оподаткування акцизним податком
8. Назвіть та охарактеризуйте механізм функціонування мита
9. Назвіть та охарактеризуйте механізм нарахування та сплати єдиного внеску до Державних цільових фондів

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1. Непрямі податки:

- а) ті, які встановлюються в цінах товарів, послуг і їх розмір для окремого платника не залежить від його доходу;
- б) ті, які встановлюються безпосередньо щодо платників і їх розмір залежить від масштабів об'єкта оподаткування;
- в) ті, які передбачають встановлення спочатку ставок, а потім розміру податку до кожного платника;
- г) ті, що сплачуються з доходів і прибутку підприємства.

....

10. Базою оподаткування ПДВ операцій з продажу товарів є:

- а) собівартість товарів, які реалізуються (відвантажуються) покупцю;
- б) вартість відвантажених товарів;

в) договірна вартість, визначена за вільними або державними цінами і урахуванням акцизного податку по підакцизних товарах, інших податків і зборів, що включаються в ціну цих товарів;

г) валові доходи платника.

Варіант 2.

1. Суму ПДВ з виручки від реалізації продукції розраховується так:

а) сума виручки множиться на ставку 20% і ділиться на 100%;

б) сума виручки множиться на ставку ПДВ -20%;

в) необхідно суму виручки помножити на ставку 20% і поділити на 120%;

г) немає правильної відповіді.

....

10. Платники акцизного податку є:

а) особи, які виготовляють і реалізують підакцизні товари, ввозять імпортні підакцизні товари;

б) підприємства і організації різних форм власності, які реалізують підакцизні товари;

в) суб'єкти підприємницької діяльності, що займаються господарською діяльністю;

г) немає правильної відповіді.

Завдання 1. Розрахунок податку на прибуток підприємства до сплати в бюджет:

Згідно результатів діяльності ВАТ «Мрія» існують такі дані:

Виручка від реалізації товарів - 850000 грн. з ПДВ.

Дохід від операцій з цінними паперами – 25000 грн.

Сума сплачених сировини і матеріалів –130000 грн. без ПДВ.

Балансова вартість основних фондів на початок року - 170000 грн.

Витрати на реконструкцію основних фондів - 20000 грн.

Сума отриманих штрафів і пені - 1700 грн.

Сума заробітної плати і відрахувань на обов'язкове пенсійне і соціальне страхування –15000 грн.

Амортизація - 3000 грн.

Витрати на придбання основних фондів – 2000 грн.

Завдання 2. Визначити суму ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету підприємством.

Загальний обсяг продажу продукції лісоматеріалів у квітні становив 120000 грн. (з ПДВ). У квітні було придбано основні виробничі фонди, які використовуються для виробництва готової продукції на суму 48000 грн. (з ПДВ) та придбано сировину та матеріали на суму 30000 грн. (з ПДВ). Скласти Декларацію на сплату ПДВ до бюджету за звітний період.

Завдання 3. Розрахунок акцизного податку. Максимальна роздрібна ціна на цигарки з фільтром за власною назвою «П» становить 42 грн., без ПДВ і акцизного податку – 40 грн. Фактичні обсяги реалізації цигарок з фільтром – 3000 пачок або 60000 штук. Розрахувати акцизний податок.

Завдання 4. Розрахунок акцизного податку. ТОВ «Міф» у вересні 2020р. здійснила реалізацію 3753 пляшок горілки міцністю 40%, місткістю 0,75 л. Скласти розрахунок акцизного податку згідно з Податкового кодексу України.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: система оподаткування підприємства; об'єкт податку, суб'єкти податку, прямі податки, непрямі податки, місцеві податки і збори, єдиний соціальний внесок, податок на прибуток підприємства, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, мито, податкове навантаження на підприємство, непрямі податки, місцеві податки і збори, єдиний соціальний внесок, податок на прибуток підприємства, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, мито, податкове навантаження на підприємство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- склад системи оподаткування підприємства
- непряме оподаткування та його вплив на діяльність підприємства
- особливості визначення ПДВ до сплати в бюджет, діючі ставки ПДВ
- прямі податки та їх вплив на прибуток підприємства
- порядок визначення податку на прибуток до сплати в бюджет
- оподаткування малих підприємств.
- акцизний податок і порядок його сплати підприємствами
- оподаткування імпорту підприємств
- види мита та особливості їх застосування підприємствами
- особливості нарахування та сплати єдиного соціального внеску підприємствами
- штрафні санкції за недотримання норма податкового законодавства для підприємств.

Розв'язування завдання 1. Для визначення податку на прибуток доцільно визначити прибуток до оподаткування так:

Прибуток до оподаткування = Доходи – Витрати

Податок на прибуток визначається так:

Податок на прибуток = Прибуток до оподаткування * Ставка податку на прибуток / 100%.

Діюча ставка податку на прибуток 18%.

Розв'язування завдання 2. Для розв'язання завдання слід врахувати порядок визначення ПДВ до сплати в бюджет відповідно до Податкового кодексу України.

ПДВ до сплати = Податкове зобов'язання з ПДВ – Податковий кредит з ПДВ

Податкове зобов'язання з ПДВ = Виручка від реалізації * 20% / 120%

Податковий кредит з ПДВ = Вартість придбаних цінностей * 20% / 120%.

Розв'язування завдання 3. Для розв'язання завдання слід скористатися Податковим кодексом в частині ставок акцизного податку на цигарки ст. 215.3.1. Зокрема, з 1.01.2020р. і до кінця року ставка акцизного податку становить 907,2 тис. грн. за 1000 шт.

Розв'язування завдання 4. Для розв'язання завдання слід скористатися Податковим кодексом в частині ставок акцизного податку на алкогольні вироби, ст. 215, а також здійснити перерахунок горілки міцністю 40% в еквівалент 100-відсоткового спирту.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Основні та оборотні засоби підприємства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «Основні засоби» підприємства та охарактеризуйте їх склад та структуру
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки основних засобів підприємства та дайте їх характеристику
3. Назвіть та охарактеризуйте показники забезпечення підприємства основними засобами
4. Назвіть та охарактеризуйте показники стану основних засобів підприємства
5. Назвіть та охарактеризуйте показники ефективності використання основних засобів підприємства
6. Дайте визначення поняття «знос об'єкта» та «амортизація»
7. Назвіть методи нарахування амортизації основних засобів та дайте їх характеристику
8. Дайте визначення поняття «капітальні вкладення» підприємства та охарактеризуйте бюджет капітальних витрат
9. Назвіть та охарактеризуйте джерела фінансування капітальних вкладень
10. Охарактеризуйте порядок фінансування витрат на поліпшення основних засобів.
11. Дайте визначення поняття «оборотні кошти» підприємства та охарактеризуйте їх склад та структуру

12. Назвіть основні класифікаційні ознаки оборотних коштів підприємства
13. Назвіть та охарактеризуйте функції оборотних коштів підприємства
14. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи організації оборотних коштів підприємства
15. Дайте визначення поняття «норма» та «норматив» оборотних коштів підприємства
16. Назвіть методи нормування та охарактеризуйте їх
17. Назвіть та охарактеризуйте джерела формування оборотних коштів підприємства
18. Назвіть та охарактеризуйте показники, що характеризують забезпечення підприємства оборотними коштами
19. Охарактеризуйте вплив складу, структури, величини оборотних коштів на результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1. Виробничі основні фонди – це:

- а) житлові будинки та інші об'єкти соціально-культурного й побутового обслуговування;
- б) основні засоби, які беруть участь у процесі виробництва тривалий час, зберігаючи при цьому натуральну форму;
- в) активна частина основних засобів;
- г) усі відповіді вірні.

....

10. Просте відтворення основних засобів:

- а) кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів;
- б) заміна окремих зношених частин основних засобів;
- в) придбання нових основних засобів, які забезпечують вищий рівень продуктивності устаткування;
- г) заміна старого устаткування на аналогічне.

Варіант 2. Амортизація – це:

- а) знос об'єкта;
- б) систематичний розподіл вартості основних засобів протягом строку їх корисного використання;
- в) повний знос;
- г) вартість фізичного зносу.

....

10. Показники стану основних засобів:

- а) коефіцієнт придатності основних засобів;
- б) рентабельність основних засобів;
- в) фондомісткість;
- г) фондвіддача основних засобів.

Завдання 1. Розрахунок показників забезпечення та ефективності використання основних засобів підприємства.

За наведеними даними визначити показники забезпечення та ефективності використання основних засобів підприємства, якщо:

- середньорічна вартість основних фондів складає – 4408 тис. грн.;
- середньорічна кількість працівників – 600 чол.;
- дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 5600 тис. грн.;
- вартість майна підприємства – 45500 тис. грн.

Завдання 2. Визначити коефіцієнт реальної вартості основних фондів і коефіцієнт фондоозброєності.

Вартість основних фондів підприємства на кінець звітного періоду становить 30000 тис. грн., сума зносу – 15000 тис. грн., вартість майна – 25000 тис. грн., на підприємстві працює 300 осіб.

Завдання 3. Визначити зміну рентабельності основних виробничих фондів та діяльності підприємства, якщо на початок року собівартість продукції складала 2000 млн. грн., вартість реалізованої продукції – 1800 млн. грн., фондомісткість продукції на початок року – 0,25. В кінці року обсяг реалізованої продукції:

- а) підвищився на 20%, а витрати зросли на 10%;
- б) знизився на 10%, а витрати зросли на 5%;
- в) знизився на 10%, а витрати знизилися на 5%.

Завдання 4. Необхідно розрахувати коефіцієнт завантаження оборотних коштів підприємства двома методами: на підставі вартості оборотних коштів і реалізації та на підставі кількості оборотів.

Підприємство «А» реалізувало продукцію власного виробництва і отримало виручку в розмірі 32700 тис. грн. Середня вартість оборотних коштів за рік становить 2000 тис. грн. Кількість оборотів (коефіцієнт оборотності) дорівнює 4.

Завдання 5. Розрахунок відносного вивільнення оборотних активів у результаті прискорення їхнього обороту та відносної іммобілізації в результаті уповільнення їх обороту. У ПАТ «А» вартість реалізації продукції, робіт і послуг складала:

- за поточний рік - 32000 тис. грн.;
- за попередній рік - 29000 тис. грн.

Середньорічний залишок власних оборотних активів складає:

- за поточний рік - 2780 тис. грн.;
- за попередній рік - 2750 тис. грн.

Кількість днів у звітному періоді -360.

Необхідно розрахувати:

- оборотність оборотних активів (у днях) у кожному звітному періоді;
- суму одноденного обороту в поточному році;
- суми вивільнення або заморожування оборотних активів у зв'язку зі зміною їхнього обороту.

Завдання 6. Визначення вивільнення оборотних коштів підприємства. Підприємство реалізує за рік продукції на 500 тис. грн., середньорічна вартість нормованих оборотних коштів за цей же період складає 120 тис. грн. Визначити вивільнення оборотних коштів, якщо за інших рівних умов тривалість обороту оборотних коштів скоротилася за 1 рік на 10 днів.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: основні засоби, виробничі основні фонди, невиробничі основні фонди, просте відтворення основних засобів, розширене відтворення основних засобів, фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт вартості основних засобів у майні підприємства, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності основних засобів, коефіцієнт оновлення основних засобів, коефіцієнт вибуття основних засобів, коефіцієнт приросту основних засобів, фондovіддача основних засобів, рентабельність основних засобів, фізичний знос, моральний знос, амортизація, капітальні вкладення, бюджет капітальних витрат, мобілізація ресурсів, оборотні кошти, оборотний капітал, виробничі фонди, фонди обігу, склад оборотних коштів, структура оборотних коштів, метод прямого розрахунку потреби в оборотних коштах, норма оборотних коштів, норматив оборотних коштів, сукупний норматив оборотних коштів, одноденне витрачання коштів, транспортний запас, підготовчий запас, технологічний запас, поточний запас, гарантійний (страховий) запас, коефіцієнт реальної вартості оборотних коштів у майні підприємства, швидкість обороту оборотних коштів, коефіцієнт оборотності, коефіцієнт прибутковості оборотних коштів, коефіцієнт рентабельності оборотних коштів.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- сутність основних засобів та їх значення в діяльності підприємства
- особливості та необхідність відтворення основних засобів для підприємств

- знос і амортизація основних засобів
- переваги та недоліки існуючих методів амортизаційних нарахувань
- показники стану та ефективності використання основних засобів
- основні форми фінансового забезпечення відтворення основних засобів
- можливості залучення підприємствами банківських кредитів для формування необоротних активів.
- сутність оборотних виробничих фондів і фондів обігу в діяльності підприємств
- роль оборотних коштів у забезпеченні фінансово-господарської діяльності підприємств
- порядок розрахунку норм і нормативів за елементами оборотних активів підприємств
- виробничий і коефіцієнтний методи визначення нормативу оборотних коштів підприємства
- джерела формування оборотних коштів підприємств
- роль показників ефективності використання оборотних коштів у забезпеченні діяльності підприємств.

Розв'язування завдання 1. Для розв'язання завдання слід скористатися формулами визначення показників ефективності використання основних засобів:

Фондовіддача = дохід від реалізації / Середньорічна вартість основних засобів

Частка основних засобів у майні = Середньорічна вартість основних засобів * 100% /
Вартість майна

Фондоозброєність = Середньорічна вартість основних засобів / Середньорічна кількість працівників

Розв'язування завдання 2. Для розв'язання завдання слід визначити залишкову вартість основних засобів, тобто їх вартість за вирахуванням зносу, а тоді обчислити коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства, який відображає питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства. Показник фондоозброєності показує величину вартості основних засобів на одного працівника.

Розв'язування завдання 3. Для розв'язання завдання слід скористатися формулою рентабельності основних засобів:

Рентабельність = Чистий прибуток * 100% / Середньорічна вартість основних засобів

Розв'язування завдання 4. Для розв'язання завдання слід врахувати, що коефіцієнт завантаження оборотних коштів характеризує величину оборотних коштів на 1 грн. реалізованої продукції; тому, чим менше оборотних коштів припадає на одну гривню реалізованої продукції, тим краще вони використовуються; визначається так:

$K \text{ завантаження} = \text{Середня вартість оборотних коштів} / \text{Виручка від реалізації}$

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів характеризує кількість оборотів оборотних коштів за звітний період; чим більше оборотів здійснюють оборотні кошти, тим краще вони використовуються; визначається так: $K \text{ оборотності} = 1 / K \text{ завантаження}$

Розв'язування завдання 5 та 6. Для розв'язання завдання слід врахувати, що для визначення швидкості обертання оборотних активів необхідно розрахувати суму одноденного обороту: $\text{Обод.} = \text{Обсяги реалізації продукції} / \text{Кількість днів у звітному періоді}$
Оборотність оборотних активів (швидкість обороту) визначається так:

$\text{Шоб} = \text{Середньорічний залишок власних оборотних активів} / \text{Одноденний оборот}$

Для визначення суми вивільнення або заморожування оборотних активів у зв'язку зі зміною їхнього обороту потрібно знайти зміну оборотності оборотних активів за звітний період і помножити на одноденний оборот звітного періоду. Від'ємний результат буде означати вивільнення оборотних активів із обороту внаслідок прискорення їх оборотності, а додатне значення покаже необхідність додаткового залучення оборотних активів у оборот підприємства внаслідок сповільнення їх оборотності.

Семінарське заняття 6 Тема 6. Кредитування підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «кредитування» підприємства та охарактеризуйте його сутність, переваги на недоліки
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки кредитів, що отримують підприємства та дайте їх характеристику
3. Назвіть та охарактеризуйте чинники, які обумовлюють потребу підприємства в кредиті
4. Назвіть та охарактеризуйте принципи кредитування
5. Назвіть та охарактеризуйте форми та види банківських кредитів
6. Назвіть та охарактеризуйте форми та види небанківських кредитів
7. Охарактеризуйте процедуру отримання банківського кредиту
8. Дайте визначення поняття «кредитоспроможність» підприємства та охарактеризуйте підходи до її оцінки
9. Назвіть та охарактеризуйте джерела погашення кредиту
10. Охарактеризуйте порядок кредитування малих та середніх підприємств.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.
Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1. До загальноекономічних причин виникнення кредитних відносин можна віднести:

- а) розбіжності між нагромадженням коштів та їх витрачанням на підприємстві;
- б) товарне виробництво;
- в) рух вартості у сфері товарного обміну;
- г) функціонування підприємств на засадах комерційного розрахунку;

....

10. Основними об'єктами довго- та середньострокового кредитування підприємств є:

- а) готова продукція і товари;
- б) капітальні вкладення;
- в) збільшення вартості основних засобів;
- г) виробничі запаси.

Варіант 2. Забезпечення кредитів підприємств гарантується:

- а) дебіторською заборгованістю;
- б) кредиторською заборгованістю;
- в) грошовими коштами;
- г) товарно-матеріальними цінностями.

....

10. Підприємство кредити може використовувати на:

- а) фінансування капітальних вкладень;
- б) покриття збитків від господарської діяльності;
- в) формування та збільшення статутних фондів господарських товариств;
- г) придбання сировини.

Завдання 1. Розрахунок суми відсотків за кредит.

Сума кредиту – 500 тис. грн.; дата надання – 01.02.2020р., строк погашення – 31.03.2020р.; відсоткова ставка – 27%; сума відсотків при кредитуванні за планом – 17064грн. Розрахувати суму відсотків за кредит при наданні його у разовому порядку і погашенні водночас, а також економічну ефективність кредитування за планом у порівнянні з наданням його у разовому порядку і погашенні водночас.

Завдання 2. Розрахунок суми дисконту. Номінальна вартість векселя – 100000 грн. Банк купує у підприємства вексель за 90 днів до його погашення за ставкою 15% річних. Розрахувати суму дисконту.

Завдання 3. Розрахунок прийняттого рівня відсотку за кредит.

За звітний рік підприємство при середньорічній заборгованості комерційному банку з короткострокових кредитів на суму 2000 тис. грн. сплатило відсотки за кредит на суму 450

тис. грн. Розрахувати прийнятний рівень відсотка за кредит у звітному році, якщо відомо, що середня нормальна річна відсоткова ставка за банківський кредит в оборотні кошти за безінфляційної ситуації дорівнює 18%, а темп інфляції у звітному році у країні - 21%.

Завдання 4. Розрахунок середнього залишку заборгованості банку за короткостроковими позиками. На основі даних квартальних балансів підприємства за звітний рік про строкову та прострочену заборгованість з банківських кредитів (тис. грн.) на: 1 січня звітного року – 1000, 1 квітня – 1300, 1 липня – 1500, 1 жовтня – 1300, на кінець року – 2300. Річний оборот з повернення короткострокових кредитів – 7200 тис. грн. Розрахувати за цих умов середній залишок заборгованості банку за короткостроковими позиками за звітний рік, а також швидкість обороту кредитів.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кредит, суб'єкти кредитних відносин, об'єкти короткострокового кредитування, об'єкти довгострокового кредитування, кредитори, банківський кредит, комерційний кредит, державний кредит, лізинговий кредит, забезпечені кредити, бланкові кредити, ломбардні кредити, прямі позички, консорціумні позички, позички участі, плаваюча відсоткова ставка, фіксована відсоткова ставка, строковий кредит, кредитна лінія, овердрафт, контокоррент, кредит під облік векселів, акцептний кредит, авальний кредит, факторинг, принцип строковості, принцип повернення, принцип забезпечення кредиту, принцип платності, принцип цільового характеру, кредитоспроможність підприємства, прострочена кредиторська заборгованість, вексельний кредит, консигнація, функції лізингу, об'єкт лізингу, проектне кредитування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- роль кредиту у забезпеченні фінансово-господарської діяльності підприємств
- механізм кредитної підтримки малих та середніх підприємств в Україні
- особливості кредитування вітчизняних підприємств міжнародними фінансово-кредитними інститутами та міжнародними організаціями
- проблеми забезпеченості кредитів підприємствам.

Розв'язування завдання 1. Для розв'язання завдання слід врахувати кількість днів користування кредитом, визначити суму до погашення в разовому порядку та водночас і оцінити його ефективність.

Розв'язування завдання 2. Для розв'язання завдання слід врахувати, що дисконтні векселі котируються на підставі ставки дисконту, яка говорить про величину знижки, яку продавець надає покупцю. Ставка дисконту вказується у відсотках до номіналу векселя як простий відсоток в розрахунку на рік. Ставку дисконту можна перерахувати в грошовий еквівалент за допомогою формули: $D = N * d * t / 360$

де: D – дисконт векселя;

N – номінал векселя;

d – ставка дисконту;

t – число днів з моменту придбання векселя до його погашення.

В знаменнику зазначається 360 днів, оскільки розрахунки з векселем здійснюються на базі фінансового року, який становить 360 днів.

Розв'язування завдання 3. Для розв'язання завдання необхідно визначити відсоткову ставку за банківським кредитом за існуючих умов фінансового стану підприємства й оцінити доцільність її прийняття за відомих значень темпів інфляції та за умов без інфляційної ситуації.

Розв'язування завдання 4. Для розв'язання завдання слід визначити середній залишок заборгованості банку за короткостроковими позиками за формулою середньої-хронологічної величини:

$$\bar{x} = \frac{\frac{x_1 + x_n}{2} + x_2 + \dots + x_{n-1}}{n - 1}$$

Швидкість обороту кредитів визначається так:

Шоб = Середній залишок заборгованості за кредитом / Одноденне повернення кредиту

Розмір одноденного повернення кредиту визначається так:

ПКбод. = Річний оборот з повернення кредиту / Кількість днів у звітному році

Семінарське заняття 7

Тема 7. Оцінка фінансового стану підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «фінансовий стан підприємства» та охарактеризуйте основні завдання його аналізу
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки видів фінансового аналізу та дайте їх характеристику
3. Дайте визначення поняття «метод фінансового аналізу», назвіть та охарактеризуйте основні методи фінансового аналізу
4. Назвіть та охарактеризуйте інформаційні джерела оцінки фінансового стану підприємства
5. Назвіть та охарактеризуйте основні групи показників оцінки фінансового стану підприємства
6. Назвіть та охарактеризуйте показники оцінки майнового стану підприємства
7. Охарактеризуйте методичку вертикального та горизонтального аналізу майнового стану підприємства
8. Дайте визначення поняття «ліквідність» підприємства та охарактеризуйте показники оцінки ліквідності
9. Дайте визначення поняття «платоспроможність» підприємства та охарактеризуйте підходи до її оцінки
10. Назвіть та охарактеризуйте показники оцінки фінансової стійкості підприємства
11. Охарактеризуйте підходи до аналізу прибутковості підприємства та назвіть показники оцінки прибутковості підприємства
12. Дайте визначення ділової активності підприємства та назвіть показники її оцінки.
13. Охарактеризуйте підходи до комплексної оцінки фінансового стану підприємства та назвіть основні показники такої оцінки

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1. Фінансовий стан підприємства - це:

- а) система показників платоспроможності підприємства, їх аналіз та оцінка;
- б) система показників ліквідності підприємства, їх аналіз та оцінка;
- в) система показників фінансової стійкості підприємства, їх аналіз та оцінка;
- г) (дати своє визначення);

....

10. За обсягом дослідження виділяють види фінансового аналізу:

- а) повний та тематичний;
- б) аналіз фінансової діяльності підприємства в цілому, окремих структурних одиниць та підрозділів, окремих фінансових операцій;
- в) попередній, поточний (оперативний), прогностичний;
- г) внутрішній та зовнішній.

Варіант 2.

1. Під платоспроможністю підприємства розуміють:

- а) наявність у підприємства фінансових можливостей одержання кредиту та повернення його у належний термін;
- б) забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому;
- в) здатність підприємства швидко продати активи та одержати гроші для оплати своїх зобов'язань;
- г) спроможність підприємства своєчасно й цілком виконати свої платіжні зобов'язання, які випливають із кредитних та інших операцій грошового характеру, що мають певні терміни сплати.

...

10. Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють:

- а) наявність у підприємства фінансових можливостей одержання кредиту та повернення його у належний термін;
- б) забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому;
- в) здатність підприємства швидко продати активи та одержати гроші для оплати своїх зобов'язань;
- г) економічну доцільність функціонування підприємства.

Завдання 1. На основі наведених даних скласти спрощений баланс підприємства:

- залишки грошових коштів у касі -10 тис. грн.;
- ринкові цінні папери -15 тис. грн.;
- кредиторська заборгованість -70 тис. грн.;
- короткострокові кредити банку - 30 тис. грн.;
- дебіторська заборгованість – 65 тис. грн.;
- виробничі запаси – 80 тис. грн.;
- будівлі і споруди – 250 тис. грн.;
- інші короткострокові зобов'язання –20 тис. грн.;
- нематеріальні активи –20 тис. грн.;
- резервний фонд –120 тис. грн.;
- додатковий вкладений капітал –130 тис. грн.;
- інші основні засоби –50 тис. грн.;
- нерозподілений прибуток –30 тис. грн.;
- статутний капітал –270 тис. грн.;
- залишки грошових коштів на поточному рахунку підприємства –15 тис. грн.;
- інший додатковий капітал –25 тис. грн.;
- інші оборотні активи – 40 тис. грн.;
- готова продукція на складі –105 тис. грн.;
- незавершене виробництво –70 тис. грн.;
- довгострокові кредити банку – 50 тис. грн.

Необхідно визначити коефіцієнти фінансової незалежності, коефіцієнт заборгованості підприємства. Використовуючи розраховані коефіцієнти необхідно зробити висновки щодо фінансового стану підприємства.

Завдання 2. Аналіз майна підприємства. На підставі бухгалтерського балансу підприємства (додаток А) з використанням способу горизонтального аналізу визначити зміни в складі майна підприємства і джерел його формування на звітну дату в порівнянні з початком періоду.

Завдання 3. Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості.

На підставі бухгалтерського балансу підприємства (додаток А) розрахувати коефіцієнти фінансової стійкості, визначити вид фінансової стійкості та зробити відповідні висновки.

Завдання 4. Аналіз ліквідності балансу підприємства.

На підставі бухгалтерського балансу підприємства (додаток А) надати оцінку його ліквідності на основі згрупування: активи за ступенем ліквідності та пасивів за ступенем

терміновості їх оплати. Проаналізуйте ліквідність балансу підприємства. Зробіть відповідний висновок щодо впливу ліквідності балансу на фінансовий стан підприємства.

Завдання 5. Аналіз ділової активності та рентабельності підприємства.

На підставі бухгалтерського балансу підприємства (додаток А) та Звіту про фінансові результати (додаток Б) оцінити рівень ділової активності підприємства та рентабельність. Зробити відповідні висновки за результатами аналізу

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий стан підприємства, фінансовий аналіз, горизонтальний (часовий) аналіз; вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний аналіз, факторний аналіз, метод фінансового аналізу, неформалізовані методи аналізу, формалізовані методи аналізу, майновий стан підприємства, активи, пасиви, ліквідність, платоспроможність підприємства, фінансова стійкість підприємства, показники оцінки ділової активності підприємства, показники оцінки акціонерного капіталу, показники оцінки майнового стану, показники оцінки ліквідності, показники оцінки платоспроможності, показники оцінки фінансової стійкості, показники прибутковості, ділова активність, ліквідність активів підприємства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- значення оцінки фінансового стану підприємства
- інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства за новими стандартами бухгалтерського обліку
- принципи класифікації показників оцінки фінансового стану підприємства за різними ознаками
- особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства
- майновий стан підприємства та необхідність його оцінки
- методика вертикального аналізу балансу підприємства
- методика вертикального аналізу балансу підприємства
- сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що її забезпечують
- абсолютна та відносна оцінка фінансової стійкості підприємства
- взаємозв'язок і взаємозалежність платоспроможності та ліквідності підприємства, резерви її підвищення
- ділова активність підприємства в сучасних умовах господарювання та фактори, що її визначають
- рентабельність і прибутковість підприємства: основні критерії та шляхи нарощення

Розв'язування завдання 1. Для розв'язання даного завдання слід використати вимоги Стандартів бухгалтерського обліку щодо структури балансу підприємства. Коефіцієнт фінансової незалежності показує частку власних коштів у майні підприємства й визначається так: $K_n = \text{Власний капітал} / \text{Валюта балансу}$.

Коефіцієнт заборгованості підприємства характеризує ступінь фінансової залежності підприємства від запозичень і визначається так:

$$K_z = (\text{Залучений} + \text{Позичений капітал}) / \text{Валюта балансу}$$

Розв'язування завдання 2. Для розв'язання даного завдання слід скористатися балансом підприємства (додаток А) і здійснити вертикальний аналіз – визначити питому вагу основних статей активі і пасиву балансу, та її зміну за звітний період. Також необхідно провести горизонтальний аналіз – оцінити абсолютні відхилення статей активі і пасиву балансу за звітний період і визначити їх динаміку (темп росту). За отриманими результатами зробити висновок щодо майнового стану підприємства.

Розв'язування завдання 3. Для розв'язання даного завдання слід скористатися балансом підприємства (додаток А) і здійснити оцінку фінансової стійкості за абсолютними та відносними показниками, які подані в лекційному матеріалі даної теми.

Розв'язування завдання 4. Для розв'язання даного завдання слід скористатися балансом підприємства (додаток А) і здійснити оцінку ліквідності балансу підприємства на основі групування активів за ступенем ліквідності на 4 групи та пасивів підприємства за ступенем терміновості їх оплати (4 групи), також визначити ліквідність підприємства в загалом на основі розрахунку відносних показників ліквідності: коефіцієнтів абсолютної, термінової та загальної ліквідності.

Розв'язування завдання 5. Для розв'язання даного завдання слід скористатися балансом підприємства (додаток А) і здійснити оцінку ділової активності на основі визначення показників оборотності оборотних активів і ефективності їх використання, а також проаналізувати рентабельність підприємства на основі визначення даних показників з використанням даних Звіту про фінансові результати підприємства (додаток Б).

Семінарське заняття 8

Тема 8. Фінансове планування і контроль на підприємстві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «фінансова стратегія» та охарактеризуйте основні її завдання, порядок формування
2. Охарактеризуйте зміст та мету фінансового планування на підприємстві
3. Охарактеризуйте систему фінансового планування на підприємстві
4. Назвіть та охарактеризуйте методи фінансового планування підприємства
5. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи фінансового планування на підприємстві
6. Охарактеризуйте зміст поточного фінансового плану та порядок його складання
7. Охарактеризуйте зміст оперативного фінансового плану та порядок його складання
8. Охарактеризуйте сутність і значення бюджету ванн
9. Назвіть класифікацію бюджетів за основними ознаками.
10. Охарактеризуйте структуру зведеного бюджету підприємства
11. Дайте визначення поняття «контролінг» та охарактеризуйте основні його завдання.
12. Фінансове планування: зміст, принципи та завдання

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.
Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Фінансова стратегія підприємства визначає:

- а) процеси освоєння нових сфер діяльності підприємства, створення нових видів бізнесу;
- б) процес розроблення системи фінансових планів підприємства;
- в) довгострокову мету фінансової діяльності підприємства;
- г) _____ (дати своє визначення).

....

10. Система фінансового планування на підприємстві включає:

- а) перспективне планування;
- б) поточне фінансове планування;
- в) оперативне планування;
- г) усі відповіді вірні.

Варіант 2.

1. Оперативне фінансове планування використовується для забезпечення:

- а) контролю за фактичним надходженням коштів підприємства та їх витрачанням;
- б) процесу розроблення системи фінансових планів підприємства;

- в) процесу перспективного досягнення мети фінансової діяльності підприємства;
- г) процесу освоєння нових сфер діяльності підприємства, створення нових видів бізнесу.

....

10. Під контролінгом розуміють:

- а) управління бюджетуванням;
- б) управління стабільним розвитком;
- в) ефективний контроль за надходженням і витратами коштів;
- г) перевірка правильності заповнення бюджетних форм; д) аналіз відхилень фактичних показників від бюджетних.

Завдання 1. Складання фінансового плану підприємства.

Скласти фінансовий план підприємства «Б» на плановий рік, якщо прибуток від реалізації продукції складе 60000 тис. грн., прибуток від іншої операційної діяльності – 300 тис. грн., дохід від іншої звичайної діяльності – 4000 тис. грн., кошти, плата за користування гуртожитком – 150 тис. грн., платежі до бюджету становлять 2000 тис. грн., відрахування до резервного фонду – 300 тис. грн., відрахування до фонду розвитку персоналу – 200 тис. грн., відрахування до фонду соціального розвитку – 100 тис. грн., відрахування до фонду заохочення персоналу – 100 тис. грн., інші витрати та відрахування 1000 тис. грн., підприємство виплатило своїм акціонерам дивіденди – 100 тис. грн. та погасило відсотки за кредит – 500 тис. грн. Розрахунок надати в таблиці.

Завдання 2. Складання платіжного календаря підприємства. Скласти платіжний календар підприємства «А» на січень планового року, якщо заробітна плата складе – 4500 тис. грн., платежі до бюджету – 1500 тис. грн., передбачається оплата рахунку за товарно-матеріальні цінності – 7000 тис. грн., інші видатки складуть 400 тис. грн., дохід від реалізації продукції – 6500 тис. грн., прибуток від іншої реалізації – 500 тис. грн., дохід від не операційних курсових різниць – 20 тис. грн., прострочена дебіторська заборгованість – 150 тис. грн., підприємство планує отримати товарний кредит на суму 200 тис. грн. та аванси – 250 тис. грн., орендні платежі підприємства – 10 тис. грн., інші надходження – 200 тис. грн. Залишок коштів на початок року складає 50 тис. грн. У разі від'ємного значення балансу платіжного календаря запропонувати заходи щодо покриття дефіциту.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансове планування на підприємстві, фінансова стратегія підприємства, бізнес-планування, система фінансового планування на підприємстві, перспективне фінансове планування на підприємстві, поточне фінансове планування на підприємстві, оперативне фінансове планування на підприємстві, бюджетування, балансовий метод фінансового планування, нормативний метод фінансового планування, розрахунково-аналітичний метод фінансового планування, баланс надходження коштів, платіжний календар, касовий план, консолідований бюджет підприємства, контролінг, ефективність фінансового планування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- значення фінансової стратегії на підприємстві
- інформаційне забезпечення реальності фінансових планів на підприємстві
- інноваційні підходи до фінансового планування на підприємстві
- закордонний досвід фінансового планування на підприємстві
- сучасні методи фінансового планування на підприємстві.

Розв'язування завдання 1. Для розв'язання даного завдання слід врахувати всі грошові надходження підприємства, які формують його доходи та всі грошові витрати за звітний період. Оцінити збалансованість фінансового плану за доходами і витратами, зробити висновки й дати свої рекомендації.

Розв'язування завдання 2. Для розв'язання даного завдання слід врахувати, що платіжний календар складається на підприємстві з метою управління грошовими потоками

(надходженнями й виплатами). За своєю структурою платіжний календар відповідає бюджету руху грошових коштів. У ньому слід відобразити залишки коштів на початок і кінець планового періоду, їх надходження і витрати за період. Слід також розрахувати перевищення надходжень над витратами підприємства, чи навпаки й визначити залишок коштів підприємства на кінець звітного періоду.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Фінансова санація та упередження банкрутства підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

1. Дайте визначення поняття «фінансова санація підприємства» та охарактеризуйте її мету та основні завдання
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки причин фінансової кризи на підприємстві та дайте їх характеристику
3. Дайте визначення поняття «санація в досудовому порядку» та «санація підприємства в рамках судових процедур», назвіть відповідні їм типи процедур та охарактеризуйте їх
4. Назвіть та охарактеризуйте порядок проведення фінансової санації на підприємстві
5. Дайте визначення поняття «санаційна спроможність підприємства» та охарактеризуйте підходи до її оцінки
6. Дайте визначення поняття «санаційний аудит» та охарактеризуйте його мету та завдання
7. Дайте визначення поняття «джерела санації» підприємства та охарактеризуйте їх
8. Назвіть та охарактеризуйте внутрішні фінансові джерела санації підприємства
9. Охарактеризуйте необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємства
10. Охарактеризуйте порядок оголошення підприємства банкрутом

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.
Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Фінансова санація – це:

- а) заходи щодо залучення зовнішньої фінансової допомоги, спрямовані на запобігання оголошення підприємства –боржника банкрутом та його ліквідації;
- б) оздоровлення неспроможного боржника, надання йому з боку власника майна, кредиторів та інших юридичних і фізичних осіб фінансової допомоги, спрямованої на підтримку діяльності боржника і запобігання його банкрутству;
- в) задоволення вимог кредиторів і виконання зобов'язань перед бюджетом та іншими державними цільовими фондами;
- г) система фінансово –економічних, виробничо –технічних, організаційно –правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства –боржника в довгостроковому періоді.

...

10. Санація підприємства в рамках судових процедур - це:

- а) фінансова допомога боржнику;
- б) санація не більше 12 місяців;
- в) розпорядження майном боржником;
- г) санація більше 12 місяців;
- д) відновлення платоспроможності боржника.

Варіант 2.

1. Санаційна спроможність підприємства – це:

- а) розрахунок ефективності санації;
- б) додаткова вартість, створена в результаті санації;

- в) забезпечення життєдіяльності підприємства в довгостроковому періоді;
- г) наявність у підприємства фінансових, організаційно –технічних та правових можливостей його фінансового оздоровлення.

...

10. Банкрутство – це:

- а) визначена неспроможність підприємства – боржника відновити свою платоспроможність;
- б) визначена неспроможність боржника задовольнити вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури;
- в) визначена неспроможність підприємства виконати свої грошові зобов'язання, яка підтверджена господарським судом;
- г) усі відповіді вірні.

Завдання 1. Визначення можливості банкрутства підприємства. На основі наведених даних необхідно визначити можливість банкрутства підприємства:

- оборотні активи – 4 700 тис. грн.;
- виробничі запаси – 330 тис. грн.;
- незавершене виробництво –180 тис. грн.;
- готова продукція – 45 тис. грн.;
- дебіторська заборгованість – 2300 тис. грн.;
- грошові кошти – 92 тис. грн.;
- інші оборотні активи –30 тис. грн.;
- статутний капітал – 3 400 тис. грн.;
- резервний капітал –72 тис. грн.;
- додатковий капітал –130 тис. грн.;
- нерозподілений прибуток –125 тис. грн.;
- кредиторська заборгованість – 3950 тис. грн.

Завдання 2. На підставі фінансової звітності підприємства (додаток А) здійснити прогнозування схильності підприємства до банкрутства, використовуючи Z – модель (п'яти факторну класичну) Альтмана.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансова криза, екзогенні фактори фінансової кризи, ендогенні фактори фінансової кризи, санація в досудовому порядку, санація підприємства в рамках судових процедур, план санації, санаційна спроможність, санаційний аудит, конверсія (трансформація) боргу у власність, санаційні кредити, банківські консорціуми, інститут банкрутства підприємства, ліквідаційні процедури, реорганізаційні процедури, мирова угода, задоволення претензій кредиторів, керуючий санацією, реструктуризація підприємства, реорганізація підприємства, приховане банкрутство, фіктивне банкрутство, навмисне банкрутство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- основні фінансові цілі санації підприємства
- причини та наслідки фінансової кризи вітчизняних підприємств
- основні критерії оцінювання ефективності фінансової санації підприємства
- особливості державної підтримки фінансового оздоровлення державних підприємств в Україні
- санація без залучення додаткових фінансових ресурсів на підприємство;
- санація із залучення нового фінансового капіталу;
- внутрішні фінансові джерела санації підприємства.

Розв'язування завдання 1. Для виконання завдання слід оцінити майновий та фінансовий стан підприємства, забезпеченість його власним капіталом, ступінь фінансової незалежності, що в комплексі уможливить визначити можливість банкрутства підприємства.

Розв'язування завдання 2. Для виконання завдання слід розрахувати коефіцієнти (фактори) моделі Альтмана на основі даних фінансової звітності підприємства (додаток А) й спрогнозувати схильність підприємства до банкрутства, використовуючи загально прийнятті критерії даної моделі

Модель Альтмана має вигляд: $Z = 1,2 K1 + 1,4 K2 + 3,3 K3 + 0,6 K4 + K5$,

де $K1$ – відношення власного оборотного капіталу до суми всіх активів підприємства;

$K2$ – відношення нерозподіленого прибутку до суми всіх активів;

$K3$ – рівень доходності активів, тобто відношення загального прибутку до суми активів;

$K4$ – відношення власного капіталу до суми залученого капіталу;

$K5$ – коефіцієнт оборотності активів, тобто відношення виручки від реалізації до середньої суми активів.

В залежності від значення Z прогнозується імовірність банкрутства: до 1,8 – дуже висока; від 1,81 до 2,675 – висока; від 2,676 до 2,99 – можлива; більш 3,0 – дуже низька. фінансова санація підприємства.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни. Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички функціонування підприємств.

Самостійна робота із навчальної дисципліни складається з двох окремих завдань: тестових завдань по 9 темах та індивідуального, обраного за відповідним варіантом. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують тести та індивідуальне завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка тестів та заслуховування доповіді за темою індивідуального завдання.

1.4.1. Тематики та питання самостійних робіт, завдання та методичні рекомендації до їх виконання

Тема 1. Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм

Питання для самостійної роботи

1. Особливості організації фінансів промислових підприємств
2. Особливості організації фінансів акціонерних товариств
3. Особливості організації фінансів концернів та інших об'єднань підприємств
4. Особливості організації фінансів державних підприємств
5. Характеристика методів та інструментів фінансового механізму підприємств
6. Еволюція організаційно-правових форм та їх вплив на організацію фінансової діяльності підприємств
7. Особливості фінансового забезпечення державних і комунальних підприємств
8. Особливості фінансової діяльності приватних (малих приватних) підприємств
9. Види об'єднань підприємств та фінансові аспекти їх діяльності

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність і особливості організації фінансів підприємств різних організаційно-правових форм, а також охарактеризувати складові елементи фінансового механізму підприємств в частині методів та інструментів.

Завдання 1.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) класифікації фінансових ресурсів підприємства;
- 2) видів фінансових відносин підприємства;
- 3) фінансового механізму підприємства;
- 4) місця фінансів підприємств у фінансовій системі держави.

Завдання 1.2. Побудувати структурно-логічні схеми:

- фінансові відносини держави і акціонерних товариств;
- фінансові відносини громадських організацій і держави;
- фінансові відносини об'єднань підприємств і держави;
- фінансові відносини комунальних підприємств і приватних підприємств.

Тема 2. Грошові потоки підприємства

Питання для самостійної роботи

1. Особливості розрахунків в електронних системах типу «клієнт-банк»
2. Касові операції та організація контролю за дотриманням касової дисципліни
3. Особливості визначення активних і пасивних грошей у загальній структурі грошової маси
4. Роль організації грошових розрахунків для забезпечення ефективної діяльності вітчизняних підприємств
5. Особливості формування доходів підприємств різних сфер діяльності, організаційно-правових форм та галузей економіки

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити особливості розрахунків підприємств в електронних системах, виявити роль і значення касових операцій в діяльності підприємств.

Завдання 2.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) класифікації безготівкових розрахунків підприємства
- 2) розрахунків чеками;
- 3) розрахунків із використанням акредитива;
- 4) обліку простого векселя банком;
- 5) класифікації векселів;
- 6) доміциляції векселів.

Завдання 2.2. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) класифікації грошових потоків за видами діяльності підприємства
- 2) класифікації доходів підприємства
- 3) класифікації інвестицій підприємства
- 4) класифікації витрат підприємства відповідно до вимог податкового обліку

Тема 3. Формування та розподіл прибутку підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Особливості формування та використання фінансових результатів підприємств різних сфер діяльності, організаційно-правових форм та видів економічної діяльності
2. Економічна природа прибутку підприємств та її виявлення
3. Особливості визначення прибутку підприємства у звіті «Про фінансові результати»
4. Основні резерви підвищення прибутковості діяльності підприємства

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити особливості формування та використання фінансових результатів підприємств різних сфер діяльності, організаційно-правових форм та видів економічної діяльності; дослідити економічну природу прибутку підприємств і підкреслити резерви підвищення рентабельності підприємств.

Завдання 3.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) формування прибутку підприємства відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні
- 2) формування прибутку від реалізації продукції
- 3) формування прибутку за видами діяльності
- 4) формування прибутку від звичайної діяльності
- 5) класифікації показників рентабельності підприємства
- 6) розподілу та використання прибутку відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні
- 7) факторів, які впливають на величину прибутку підприємства.

Тема 4. Основи оподаткування підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Податкові та позикові фінанси підприємств
2. Принципи оподаткування та їх дотримання підприємствами
3. Проблема ухилення від оподаткування в діяльності підприємств
4. Офшорні зони як інструмент ухилення від оподаткування

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити актуальність і важливість принципів оподаткування в діяльності сучасних підприємств, виявити зв'язок податкових і позикових фінансів, а також розкрити проблематику ухилення від оподаткування вітчизняних підприємств.

Завдання 4.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) класифікації податків
- 2) впливу сплати податків на результати фінансово-господарської діяльності підприємства
- 3) визначення податку на прибуток підприємства
- 4) визначення податку на додану вартість підприємства
- 5) визначення акцизного податку
- 6) визначення мита.

Тема 5. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Форми фінансового забезпечення відтворення основних засобів підприємства
2. Амортизація та її вплив на стан основних засобів підприємства
3. Фінансування витрат на поліпшення основних засобів підприємств
4. Нематеріальні активи та їх роль у діяльності підприємств
5. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства
6. Залучення підприємствами банківських кредитів для формування оборотних коштів
7. Роль організації оборотними коштами для забезпечення ефективної діяльності вітчизняних підприємств
8. Оборотний капітал та джерела його формування

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити важливість форм фінансового забезпечення відтворення основних засобів та оборотних коштів підприємства, а також необхідності нематеріальних активів у діяльності сучасного підприємства.

Завдання 5.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) складу основних засобів підприємства
- 2) обороту основних виробничих засобів на підприємстві
- 3) показників забезпечення, стану та ефективності використання основних засобів

- 4) таблицю показників та формул розрахунку показників наявності та ефективності використання оборотних коштів
- 5) джерел фінансування капітальних вкладень на підприємстві
- 6) класифікації основних засобів підприємства
- 7) таблицю методів та формул нарахування амортизації основних засобів

Завдання 5.2. На основі фінансової звітності підприємства (підприємство обрати самостійно):

- 1) розрахувати склад та структуру необоротних активів на початок і кінець звітного періоду;
- 2) розрахувати показники забезпечення, стану та ефективності використання основних засобів та проаналізувати зміни, що відбулися за звітний період.

Завдання 5.3. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) складу і розміщення оборотних коштів підприємства
- 2) таблицю показників наявності та ефективності використання оборотних коштів підприємства
- 3) схему класифікації оборотних коштів підприємства
- 4) класифікації оборотних коштів підприємства за рівнем їх ліквідності та ризиком вкладення

Тема 6. Кредитування підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Особливості проектного кредитування підприємств
2. Закордонний досвід кредитної підтримки підприємств малого та середнього бізнесу
3. Порівняльна характеристика банківського та лізингового кредиту
4. Порівняльна характеристика банківського та вексельного кредиту

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити особливості проектного, лізингового та вексельного кредитування підприємств, а також передовий закордонний досвід кредитної підтримки підприємств малого та середнього бізнесу.

Завдання 6.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) причин виникнення кредитних відносин
- 2) форм та видів кредитів, що надаються підприємствам
- 3) видів банківського обслуговування підприємства
- 4) таблицю переваг на недоліків кредиту та лізингу (порівняльна характеристика банківського та лізингового кредитування)
- 5) контокорентного кредитування
- 6) акцептного кредитування підприємства
- 7) класифікації факторингових операцій
- 8) оцінки кредитоспроможності підприємств
- 9) класифікацію кредитів за характером погашення
- 10) обігу векселя у комерційному кредитуванні
- 11) взаємодії учасників лізингової угоди
- 12) руху коштів за проектного кредитування

Тема 7. Оцінка фінансового стану підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Принципи класифікації показників оцінки фінансового стану підприємства за різними ознаками
2. Особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства
3. Способи поліпшення ліквідності та платоспроможності підприємства

4. Способи зміцнення фінансової стійкості підприємства

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити принципи класифікації показників оцінки фінансового стану підприємства, особливості та необхідність експрес-аналізу фінансового стану підприємства, способи підвищення ліквідності та фінансової стійкості.

Завдання 7.1. Побудувати структурно-логічні таблиці:

- 1) показників оцінки майнового стану підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних
- 2) показників прибутковості підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних
- 3) показників оцінки ліквідності підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних
- 4) показників оцінки платоспроможності підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних
- 5) показників оцінки фінансової стійкості та стабільності підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних
- 6) показників оцінки рентабельності підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних
- 7) показників оцінки ділової активності підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних
- 8) нормативних значень основних оцінних показників фінансового стану підприємства.

Тема 8. Фінансове планування і контроль на підприємстві

Питання для самостійної роботи

1. Оперативне та поточне фінансове планування на підприємстві
2. Стратегічне фінансове планування та його значення для підприємства
3. Бізнес-план підприємства: необхідність і порядок складання
4. Бюджетування на підприємстві
5. Методи контролінгу в діяльності підприємства

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити сутність і необхідність стратегічного, поточного та оперативного фінансового планування на підприємстві, розглянути порядок складання бізнес-плану й необхідність бюджетування та контролінгу на підприємстві.

Завдання 8.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) класифікації видів фінансових планів підприємства
- 2) основних етапів фінансового планування на підприємстві
- 3) класифікації бюджетів за основними класифікаційними ознаками
- 4) структури зведеного бюджету підприємства
- 5) можливих джерел короткострокового фінансування підприємства
- 6) можливих джерел довгострокового фінансування підприємства
- 7) таблицю показників фінансового плану підприємства, порядку їх розрахунку, джерел одержання вихідних даних.

Тема 9. Фінансова санація та банкрутство підприємства

Питання для самостійної роботи

1. Фінансова криза на підприємстві: причини та наслідки

2. Критерії вибору джерел фінансування санації підприємства
3. Санаційний аудит і порядок його проведення
4. Сучасні методи попередження можливості банкрутства підприємства

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити причини виникнення фінансової кризи підприємств і її можливі наслідки, джерела фінансування проведення санації підприємства, порядок здійснення санаційного аудиту та розглянути існуючі сучасні методики попередження банкрутства підприємств.

Завдання 9.1. Побудувати структурно-логічні схеми:

- 1) екзогенних та ендогенних факторів фінансової кризи на підприємстві
- 2) класичної моделі санації підприємства
- 3) схему-план санації підприємства
- 4) схему внутрішніх фінансових джерел санації підприємства
- 5) схему зовнішніх фінансових джерел санації підприємства
- 6) схему фінансових джерел санації підприємства
- 7) схему форм державної фінансової підтримки санації підприємства
- 8) схему альтернативних варіантів банкрутства підприємства
- 9) схему процедури провадження справи про банкрутство підприємства
- 10) схему черговості задоволення претензій кредиторів
- 11) схему процедури фінансової санації підприємства на ухвалу господарського суду
- 12) схему форм корпоративної реструктуризації підприємства.

1.4.2. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) студентів виконується у вигляді науково-аналітичної роботи у межах годин, відведених для самостійної роботи.

1.4.3. Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання

Тема індивідуального завдання обирається студентом добровільно з наведеного нижче переліку та закріплюється за ним науково-педагогічним працівником на початку семестру.

Індивідуальне завдання є самостійним виконанням науковим дослідженням певної проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат власного пошуку та обґрунтовані висновки. Мета написання: вміння пов'язати теоретичні знання з практикою, розвинути аналітичні навички роботи з практичними матеріалами діяльності підприємств, навчитися формувати змістовні висновки для прийняття управлінських рішень.

Підготовка ІНДЗ у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою наукової роботи;
- виконання аналітичного завдання;
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація та захист ІНДЗ (виступ до 5 хвилин).

Форма контролю – перевірка правильності виконання ІНДЗ із врахуванням самостійності, творчості, правильності розрахунків і вмінням захистити результати дослідження.

Результати виконаної роботи студентами можуть публікуватись у вітчизняному чи закордонному науковому виданні у формі статті, доповідатись на міжнародній, закордонній, всеукраїнській чи університетській конференціях з публікацією або без публікації тез, за що студенти одержують бали.

Оформлення самостійної роботи здійснюється відповідно до загальних вимог, що висуваються до наукових робіт, згідно з ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Обсяг основної частини роботи складає до 15 сторінок тексту формату А4, розмір шрифту – 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5. Кожна сторінка обмежується полями: зліва - 30 мм, справа - 10 мм, зверху - 20 мм, знизу - 20 мм. Нумерація сторінок проставляється у правому верхньому куті, починаючи зі змісту роботи. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться.

1.4.3. Тематика індивідуального завдання

2. Проаналізуйте кредити надані підприємствам (за галузями економіки, видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
3. Проаналізуйте оборотні кошти підприємств (за галузями економіки, видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
4. Проаналізуйте основні засоби підприємств (за галузями економіки, видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
5. Проаналізуйте податки, сплачені підприємствами та прибуток (за галузями економіки, видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
6. Проаналізуйте прибуток підприємств за видами економічної діяльності (за галузями економіки) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
7. Проаналізуйте фінансові результати діяльності підприємств за видами економічної діяльності (за галузями економіки) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
8. Проаналізуйте структуру витрат підприємств (за галузями економіки) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
9. Проаналізуйте грошові надходження підприємств (за галузями економіки та видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
10. Проаналізуйте реальні інвестиції підприємств (за галузями економіки та видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
11. Проаналізуйте грошовий оборот підприємств (за галузями економіки та видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
12. Проаналізуйте основні показники діяльності підприємств (за галузями економіки та видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.
13. Проаналізуйте дебіторську та кредиторську заборгованість підприємств (за галузями економіки та видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку з виконанням тестових завдань і розв'язуванням завдань за темами навчальної дисципліни.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Фінансово-господарська діяльність підприємств сутність та складові.
2. Фінансові ресурси підприємств: сутність і джерела формування
3. Фінансовий механізм підприємства
4. Організація фінансової роботи на підприємстві
5. Грошовий оборот і система розрахунків підприємств
6. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття
7. Організація безготівкових розрахунків підприємств
8. Розрахунково-платіжна дисципліна та її значення підприємств
9. Грошові потоки підприємств, їх сутність та класифікація
10. Характеристика та склад грошових надходжень підприємства
11. Витрати підприємств: склад і класифікація
12. Чистий дохід підприємства: сутність і порядок формування
13. Прибуток підприємства: економічна природа та його основні функції
14. Порядок формування прибутку підприємства
15. Розподіл та використання прибутку підприємства
16. Показники рентабельності та їх використання при прийнятті фінансових рішень
17. Ціноутворення в діяльності підприємств
18. Система оподаткування підприємств. Сутність і призначення
19. Прямі податки в господарській діяльності підприємств
20. Непрямі податки в діяльності підприємств (ПДВ, акцизний податок, мито)
21. Місцеві податки й збори в діяльності підприємств
22. Єдиний соціальний внесок
23. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва
24. Сутність, склад і структура основних засобів підприємств
25. Знос і амортизація основних засобів
26. Показники стану й ефективності використання основних засобів
27. Капітальні вкладення: сутність, склад і джерела фінансування
28. Сутність, склад і структура оборотних коштів
29. Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах. Нормування оборотних коштів підприємств
30. Джерела формування оборотних коштів підприємств
31. Показники стану й використання оборотних коштів підприємств
32. Кредитування підприємств: основи та принципи здійснення
33. Види банківських кредитів
34. Оцінка кредитоспроможності підприємства-позичальника
35. Способи отримання та порядок погашення банківських кредитів
36. Фінансовий стан підприємства та необхідність його оцінки
37. Сутність фінансової стійкості підприємства та показники її оцінки
38. Сутність платоспроможності підприємства та фактори, що її визначають
39. Показники ліквідності та методика їх визначення
40. Аналіз ліквідності балансу підприємства
41. Оцінка ділової активності підприємства
42. Фінансове планування: зміст, принципи та завдання
43. Методи фінансового планування на підприємстві
44. Система фінансових планів підприємства
45. Фінансовий контроль на підприємстві
46. Економічний зміст фінансової санації підприємства та необхідність її проведення
47. Порядок проведення фінансової санації підприємства
48. Характеристика основних етапів санації підприємства та її фінансування
49. Необхідність та завдання інституту банкрутства підприємства

50. Санаційний аудит підприємства

1.5.2. Структура екзаменаційного білета

1. Охарактеризуйте грошові потоки підприємства
2. Оцінка ділової активності підприємства
3. Тестові завдання.

Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них:

3.1. У процесі відтворення фінанси підприємств виконують такі функції:

- а) розподільчу;
- б) контрольну;
- в) фінансову;
- г) обслуговуючу.

....

3.10. Сукупність усіх грошових розрахунків і платежів підприємства називають:

- а) статутним капіталом;
- б) фінансовими ресурсами підприємства;
- в) грошовим оборотом;
- г) капітальними інвестиціями.

4. Задача. Розрахувати суми пені за несвоєчасні розрахунки з постачальниками і бюджетом. Підприємство «Б» повинно було перерахувати (сплатити) 20 числа до бюджету податок на прибуток в сумі 89 000 грн., фактично ж перерахувало суму 25 числа; 12 числа оплатити постачальнику за отримані товари 1200000 грн. фактично ж сплатило 30 числа. Необхідно розрахувати суму пені, що буде сплачена платником за несвоєчасні розрахунки з отримувачами грошових коштів.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

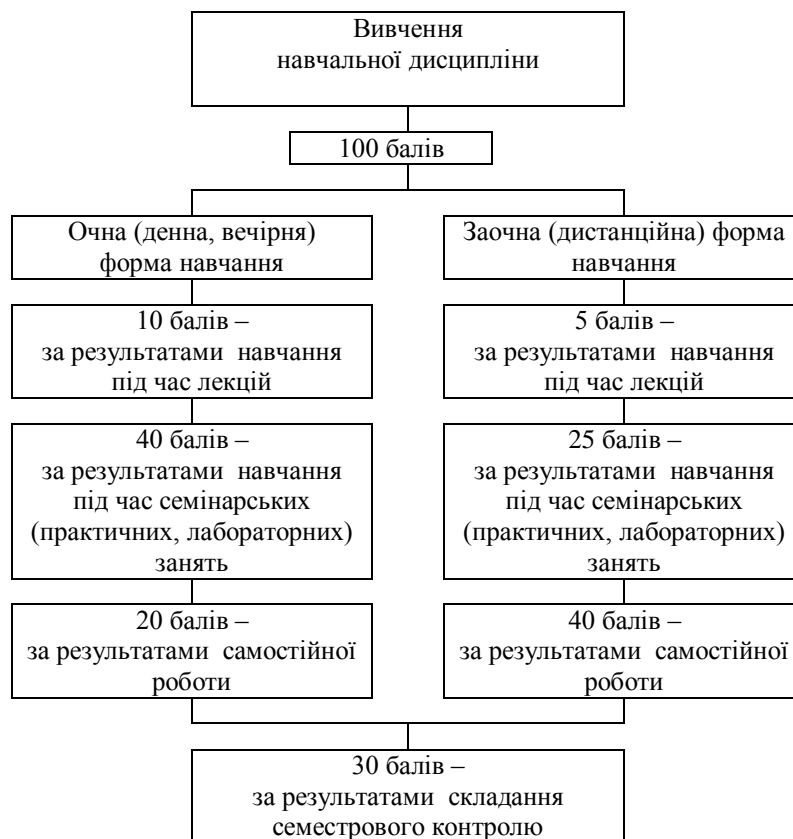

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

З цієї навчальної дисципліни передбачено 8 лекційних занять. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Основи фінансово-господарської діяльності»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій/балів							
			1	2	3	4	5	6	7	8
1.	денна	8	1	2	3	4	5	6	7	8
			1,3	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5	8,8	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу розподіляється пропорційно за виконані завдання. Критерії оцінювання знань за самостійну роботу студентів наведені у п. 4.3.15. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за виконану самостійну роботу студента, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл балів для самостійної роботи студента денної форми навчання з навчальної дисципліни «Основи фінансово-господарської діяльності»

№ з/п	Умови нарахування балів	Тестові завдання	ІНДЗ	Разом балів
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу студента	10	10	20
	Усього балів	10	10	20

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни «Основи фінансово-господарської діяльності», студент може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання та задачі і тестові завдання екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Основи фінансово-господарської діяльності»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета				Разом балів
		1	2	3	4	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на кожне відкрите питання білета	2,5	2,5	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за розв'язання задачі	-	-	5,0	-	5,0
3.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	-	-	20,0	20,0
*	Усього балів	2,5	2,5	5,0	20,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств. навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
2. Біла О. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Київ: Алерта, 2016. 185 с.
3. Грищенко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2015. 285 с.
4. Зянько В. В. Фінанси підприємств: навч. посіб.; Вінниц. нац. техн. ун-т. Вінниця : ВНТУ, 2016 .Ч. 1. 2016. 125 с.
5. Зятковський І. В. Фінанси підприємства: навч. посібник. К.: 2010. 400 с.
6. Ізмайлова Н. В. Фінанси підприємств: навч.-метод. посіб.; Держ. вищ. навч. закл. "Криворіз. нац. ун-т", Криворіз. екон. ін-т. Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2013. 222 с.
7. Каламбет С. В. Фінанси підприємств. Практикум: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро : Герда, 2016. 259 с.
8. Малій О. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. Х. : Міськдрук, 2012. 353 с.
9. Марусяк Н.Л. М 296 Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.
10. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств у схемах і таблицях: навч. посіб. Умань: Сочінський , 2015. 382 с.
11. Олександренко І. В, Фінанси підприємств: навч. посіб.; Луц. нац. техн. ун-т. Л. : Академія технологій та бізнесу, 2012. 537 с.
12. Поважний О. С. Фінанси підприємств: підручник; Донец. держ. ун-т упр. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 456с.
13. Рудницька О. М. Фінанси підприємств: навч. посіб.; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 257 с.
14. Славюк Р. А. Фінанси підприємств: підручник; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. К. : УБС НБУ : Знання, 2010. 550 с.
15. Тарасенко І. О. Фінанси підприємств: підруч. для студентів ВНЗ напряму підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит"; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ : КНУТД, 2015. 359 с.
16. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: підручник. К.: Алерта, 2009. 496 с.
17. Фінанси підприємств: навч. посіб.; за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 439 с.
18. Фінанси підприємств: навч. посіб.; за заг. ред. проф. Л. О. Коваленко; Чернігів. нац. технол. ун-т. - Чернігов ; Ніжин : Лук'яненко В. В.: Орхідея, 2016. 393 с.
19. Фінанси підприємств: навч. посіб. за ред. О.О. Яцук; Тавр. держ. агротехнол. ун-т. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2018. 290 с.
20. Фінанси підприємств: підручник / Н.О. Власова, В. А. Міщенко, Т. В.П'ятак, Т. І. Кочетова, А.В. Котлярова Харків: Світ книг, 2018.437 с.
21. Фінанси підприємств: підручник / В. В. Сокуренько, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко; за заг. ред. В. В. Сокуренька; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.
22. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
23. Фінанси підприємств: проблеми і перспективи: монографія: у 3 т. / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Д. Білик. К. : ПанТот, 2012.Т.1: Розвиток фінансів підприємств в умовах ринку. 2012. 335 с.
24. Фінанси підприємств: проблеми теорії та практики: монографія ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури, Харків. регіон. від-ня Спілки економістів України, Харків. союз страховиків. Харків : Лідер, 2014. 203 с.

25. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: навч. посіб. К. : Знання, 2012. 341 с.

3.2. Додаткові джерела

1. Бланк І. О. Управління фінансами підприємств: підручник; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 791 с.
2. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. К : Ліра-К, 2013. 260 с.
3. Говорушко Т. А. Управління фінансовою санацією підприємства : підручник. К.: ЦУЛ, 2013. 400 с.
4. Давиденко Н. М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб.; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компринт, 2017. 301 с.
5. Загородній А. Г. Капітал підприємства: формування та реалізація: монографія; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Л. : ЗУКЦ, 2011. 224 с.
6. Загуцький У. Р. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 320 с.
7. Зимовець В. В. Розвиток фінансів підприємств корпоративного сектора економіки України: наук. доп.; за ред. д-ра екон. наук В. В. Зимовця; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2019. 61 с.
8. Карпунь І. Н. Санація підприємств : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 448 с.
9. Кошельок Г. В. Грошові потоки підприємства: теорія, методологія, практика: монографія; Одес. нац. екон. ун-т. Одеса : Бондаренко М. О., 2019. 389с.
10. Кравчук О.М., Ляшук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2010. 504 с.
11. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємства: навч. посіб.; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2019. 131 с.
12. Підприємство: економіка і фінанси: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти за спец. "Менеджмент", "Публічне управління та адміністрування", держ. екол. ун-т, [Co-funded by the Erasmus + Programme of the European Union, Erasmus +Intense]. Одеса : ТЕС, 2019. 212 с.
13. Скоропад І. О., Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Навчальний посібник Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 344 с.
14. Соколовська А.М. Основи теорії податків. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2010. 326с.
15. Степасюк Л. М. Тематичний довідник з економіки і фінансів підприємства : для студентів ВНЗ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ КОМПРИНТ, 2015. 277 с.
16. Трусова Н. В. Управління фінансовими потоками підприємства. Фінансова математика: навч. посіб.; Тавр. держ. агротехнол. ун-т. Мелітополь : Вид. будинок ММД, 2017. 391 с.
17. Трусова Н. В. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навч. посіб. Тавр. держ. агротехнол. ун-т. 2-ге вид. Мелітополь : Мелітоп. міськ. друк., 2019. 272 с.
18. Фінанси різних форм бізнесу: навч. посіб.; Сум. держ. ун-т. Суми : Сум. держ. ун-т, 2017. 336 с.
19. Шпак Н. О. Економічна стабільність суб'єктів господарювання в умовах хаотичного розвитку національної економіки України : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 288 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Податковий Кодекс України / Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI – URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р № 463-IV. URL: www.zakon0.rada.gov.ua.
3. Нормативно-правова база України на офіційному веб-порталі Верховної ради України. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws#>.
4. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua>.
5. Сайт Національного банку України. URL: ww.bank.gov.ua.

Додаток А

КОДИ		
		01
00447675		

Підприємство: ТДВ “Дунаєвецький маслозавод” за ЄДРПОУ
 Територія за КОАТУУ
 Організаційно-правова форма господарювання: ТДВ за КОПФГ
 Вид економічної діяльності: 0.51 Перероблення молока, виробництво масла та сиру (основний) за КВЕД
 Середня кількість працівників
 Адреса, телефон: Хмельницька обл., Дунаєвецький район, місто Дунаївці, вул. Фрунзе, будинок 2. Тел. 0385831747.

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

БАЛАНС (Звіт про фінансовий стан) на 1.01.20__р.

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011	1909,0	1894,0
знос	1012	380,0	460,0
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1529,0	1434,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	928,0	2468,0
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	367,0	778,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	116,0	340,5
з бюджетом	1135	75,0	204,1
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	87,0	173,0

Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1757,0	2804,0
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	4,0	3,0
Усього за розділом II	1195	3334	6771,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	4863,0	8205,0
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (статутний) капітал	1400	72,0	72,0
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	3382,0	3382,0
Резервний капітал	1415	89,0	89,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	550,0	3237,0
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	4093,9	6780,0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	5109,0	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	438,0	717,0
розрахунками з бюджетом	1620	138,0	464,0
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	49,0	71,0
розрахунками з оплати праці	1630	135,0	173,0
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	9,1	
Усього за розділом III	1695	769,1	1425
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	4863,0	8205

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Б

Підприємство ТДВ “Дунаєвецький маслозавод”
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
		01

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 20__ р.**

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

(тис. грн.)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2397,3	2036,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1873,1)	(1778,0)
Валовий: прибуток	2090	524,2	258,7
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	8,6	
Адміністративні витрати	2130	(96,0)	(90,6)
Витрати на збут	2150	(84,1)	(86,8)
Інші операційні витрати	2180	(25,0)	()
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	327,7	81,3
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200	3,3	2,5
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	324,4	78,8
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(58,4)	(14,2)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	266,0	64,6
збиток	2355	()	()

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	959,8	
Витрати на оплату праці	2505	66,0	
Відрахування на соціальні заходи	2510	14,5	
Амортизація	2515	13,6	
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник
Головний бухгалтер